

LJUBLJANSKI ČASNIK.

St. 53.

V petik 4. Maliga serpana.

1851.

„Ljubljanski časnik“ izhaja vsak teden dvakrat, in sicer vtorik in petik. Predplačuje se za celo leto pri založniku Jožefu Blazniku 6 gold., za pol leta 3 gold., za četert leta 1 gold. 30 kraje. Za polletno pošiljanje na dom v Ljubljani se odrajta še 15 kraje. Celoletno plačilo za pošiljanje po cesarski pošti znesse 7 gold., za pol leta 3 gold. 30 kraje., za četert leta 1 gold. 45 kraje. — Vsaka cesarska pošta prejme naročilo in denar, kateri more po novi postavi frankiran biti.

Vradni del.

O z n a n i l o.

Iz časopisnice gospoda Ignaca od Kleinmayer-a in gospoda Fedora Bamberga sim zopet prejel milodare za pogorele prebivavce Izke vasi in sicer:

a) Od C. H.	2	gld.
b) Od rodovine, ki se noče imenovati za naj bolj revne nezavarovane pogorelce	50	„
c) Od gospoda tergovca Leopolda Fleischmanna	10	„
d) Od A. K. z dvema rujuhama	1	„ 45 kr.
e) Od gospoda R...r.	4	„ —
f) Od A. P.	3	„ —
Skupej	70	„ 45 „

z dvema rujuhama.

g) Tudi od gospoda ljubljanskega mestnjana, ki se noče imenovati, je prišlo neposredno k temu okrajnemu poglavarstvu za razdelitev med pogorele prebivavce Izke vasi . . . . .

10 gld.

Teh . . . . . 80 „ 45 kr. ki so se podarili z dvema rujuhama se je 29. t. m. med revne pogorelce v Izki vasi razdelilo, v katerih imenu se žlahtnim dobrotnikom okrajno poglavarstvo očitno gorko zahvali z željo, da bi tudi še zanaprej obilno milodarov se nabralo, kateri se bodo nemudoma v namenjeni kraj odrajtali.

Ljubljana 30. junija 1851.

C. k. okrajni poglavar
Tomaž Glančnigg, s. r.

Danes bo XXXI. del, III. tečaja 1851 deželni zakonik in vladni lista za krajnsko kronovino izdal in razposlan.

V Ljubljani 1. julija 1851.

Od c. k. vredništva deželnega zakonika za krajnsko kronovino.

1. Julija 1851 je bil XXXI. del, III. tečaj deželni zakonik in vladni lista izdan in razposlan, ki zapopade:

Spisek od c. k. ministerstva za kupčijo, obertnije in javne stavbe 31. Decembra 1850 podeljenih izklenivnih pooblastenj. — Razpis ministerstva za kupčijo 25. Januarja 1851. Podaljšanje Jožef Neuknappoviga pooblastjenja. — Razpis kupčijskega ministerstva 8. Januarja 1851. Podaljšanje mnogih pooblastenj. — Razpis kupčijskega ministerstva 25. Januarja 1851. Podaljšanje J. M. Guggenbergerjevega pooblastjenja — Spisek od ministerstva za kupčijstvo, obertnije in javne stavbe 23. Februarja 1851 podeljenih izklenivnih pooblastenj. — Razpis kupčijskega ministerstva 25. Februarja 1851. Podaljšanje Juri Gleischnerevega pooblastjenja in odstop tega Jožefu vitezu Hohenblumu. —

Razpis kupčijskega ministerstva 5. Marca 1851. Podaljšanje Alois Geyerjevega (poprej Dr. Hafnerjevega) pooblastjenja. — Razpis ministerstva za kupčijo, obertnije in javne stavbe 6. Marca 1851. Podaljšanje Clavdi Chabert de Lheraultovega pooblastjenja. — Razpis kupčijskega ministerstva 9. Marca 1851. Odstop dela Anton in Jožef Selkaviga pooblastjenja Jakob Weinbergerju. — Razpis kupčijskega ministerstva 6. Marca 1851. Podaljšanje mnogih pooblastenj. — Razpis kupčijskega ministerstva 20. Marca 1851. Podaljšanje Žiga Hoffmannovega pooblastjenja. — Razpis kupčijskega ministerstva 20. Marca 1851. Podaljšanje Giovanni Battista Descalziroviga pooblastjenja. — Razglas c. k. kr. deželni poglavarstva 7. Junija 1851. Razprostrjenje določbe zastran sprotih pisem zoper jemanje erarialnih učencov iz vojaških akademij pred dovršenim celim učnim tečajem na vse ostale štiftnice učence teh akademij.

Nevradni del.

Avstrije prihodnost.

(Dalje.)

XI.

V poprejnem sestavku smo skazali, da dritev prostosti in veljava vstavne vlade brez resnične edinosti praviga šiviga pomena nima, da namreč ali le v besedi ostane, ali pa, če bi se skušala v djanju rabiti razpadu države ravno nasproti vodi, da je tedaj pri nas za zdaj foederalizm nemogoča reč, temuč v naših časih centralizacija silna potreba in za avstrijsko cesarstvo v zdajnih okolšnjah le v njej rešna pot najti, če se v resnici ne le po klimbi hoče stvariti mogočna in srečna Avstrija. Znano je, da so se zvonajni in notrajni nasprotniki vlade tri leta sem, če kake prenapeteže prvih mescev leta 1848 izjamemo, ne toliko pritožili zavolj premajhine mere podeljene prostosti, temuč de so se nar hujsi napadi tačas glasili kadar je vlada kako napravo vpeljati hotla, katera bi k edinosti pripomogla. V takih napravah je vlada veči zoperstavke najdla v sebični narodoljubnosti kakor v prenapetih demokratizmu. Pravimo veči zoperstavke zato, ker iz narodoljubnosti izvirajoči se zdaj vladi branijo popolno vpeljavo vstavo 4. sušca 1849, ko je število mož, kateri so od vlade le obsirnejši mero politiške prostosti terjali skoro popolnoma zginilo. Ni se čuditi, da je taka. Demokratizm, nezmerno hrepenenje prostosti ali po pravim razuzdanosti je že sploh v celi Evropi vero zgubil; njega nar iskrenejši prijatli so odpadli, vidijoč kam v resnici od demokratov oslepljeno ljudstvo zabrede.

Laznjivi preroki so ljudem od svojih namenov zlate gore in raj na zemlji obetali, so dobro jedli in pili in od ptuje revšine obogateli, v prvi nevarnosti vunder urno urno odričili, zapustivši svoje naslednike v hudi nadlogi. Sedajni demokratizm ni v stan nam

nakazati le eniga velikiga v resnici izversteniga moža. Od tod tedaj vladam se zadržkov bati ni, saj v avstrijski deržavi ne. Bolj važne zadržke stavi vladi v nar boljnih namenih narodoljubnosti. Nekateri deli cesarstva so se najdli v preteklih časih na imenitni stopnji, omike in slave postavim česko, ogersko, lombardo-beneško kraljestvo. Vsaki v zgodovini vajeni ve kaka je bila Praga, kako so slovele Benetke pred štirsto letmi mem Dunaja tistih časov. Ni se čuditi, da se v spominu kterikrat taka misel zbudi. Timu v pomoč pride ljubezin do lastniga dragiga naroda, katerega grajati ali zaničevati nobeden ni v stanu, katerimu v sercu živi iskreni, občutlej in spomin sladkih domorodnih glasov, katere je prvič iz ust ljube matere prejel, v katerih je svojiga stvarnika prvič častil, v katerih so dedji govorili in sloveli. Ne zastoj sežejo tako globoko v serce vsakiga občutniga človeka korenine narodoljubnosti, iz nje izvirajo imenitne žlahtne lastnosti, jih iz serca izpuliti tudi nobena človeška moč ni v stanu. — Poznamo le eno napravo, le eni javni red, katerimu se mora pa še tako goreča narodoljubnost rada iz polniga serca vmakniti, katerimu mora svoje nar drajši občutke v dar prinašati, ta naprava je — deržava. — Naj bojo zgodovinski spomini nekaterih kronovin še tako imenitni in živi v sercu vnukov, kar je bilo je bilo — mertvih iz grobov na dan poklicati nobenimu ni mogoče, tudi deržavam je določena doba cvetja rasti in raspada. Naj bo ljubezin materniga jezika in drage domovine še tako goreča, vunder vojake nikoli ne sme tako slepiti, da bi viksi politiški namen avstrijskiga cesarstva iz oči zgubili. Obsirnejši bomo od te reči govorili, kadar bomo zadržke pretresli, kateri se vpeljavi vstave 4. sušca 1849 na pot stavijo, zdaj bi omenili le sledeče besede. Kdor je do globočine serca prepričan de brez edinosti za avstrijsko samovladnijo ne samo ne moči in sreče temuč clo politiškiga življenja ni, jo bo kakor temeljno misel in potrebno podlago vsake vstave spoznal, se tudi ne bo branil serčno izreči, de zdaj je, obstoji in velja. Kdor pa za obvaritev edinosti sredke in naprave nasvetuje, katerih vpeljavo edino cesarstvo dvomljivo ali clo nemogoče stori, ravno z tem kaže, de mu edinosti mar ni, naj besede tudi kaj drugiga izrečejo. Kdor v resnici hoče konc ali namembo, se potrebnih sredkov branil ne bo, sicer pameten mož ni, ali le se hlini. Še bolj bomo v resnici tukaj rečeniga poterjeni če pomislimo, de so vselej odkriti zvonajnih in notrajnih sovražniki cesarstva kaki narodni stranki v pomoč stali, če je hotla vezalo katero ude Avstrije veže, pretergati ali oslabeti. Zakaj je Madjarska ločitev že v prvih časih, ko še ni bilo punta in očitniga odpada tako živo podporo najdla pri narodih katere so Madjaram dosihmal če ne sovražni vunder gotovo ne prijazni bili, namreč pri laškemu in nemškemu narodu. Kaj je vezalo Sardinsko vlado v letu 1849 z Košutovo puntarijo, zakaj je nemški narodni zbor v letu

1848 prijazno poslušal poslance, katere je določeno ogersko ministerstvo že v spomladi v Frankobrod poslalo? Zakaj se je evropejski demokratizem tako rad pridružil ogerskim plemenitajem, katerim je ljudstvo poprej zmirerj le bilo misera plebs contribuens? Zakaj so 1849 puntarske derhali cele Evrope in politiški beguni vsih dežel na ogersko priderli? Lahi, Francozi, Nemci, Poljaki? Zakaj jim je bilo toliko mar ogerske samostojnosti ali bolj po pravim madjarskiga odpada? — Zato, ker te stranke dobro vejo, de niso v stanu Avstrije hujši raniti, kakor će edinost njenih udov žalijo. Danes naj kateri slavjanskih narodov svoje nagnjenje izreče ne od Avstrije odpasti, temuč le v manj osko zvezo stopiti kakor je po vstavi 4. sušca 1849 nakazano, — berž ga bodo znani nasprotniki avstrijskiga cesarstva hvalili. Zakaj ljubi in povzdiguje prekucivna stranka Poljake, zakaj zaničuje in čerhi neprenehama Rusine, Slovake, Hervate, Slavonce in Slovence? So vunder prvi in drugi ene Slavjanske kervi. — Zato ker so se oni vitezno dvignuli za edinost cesarstva, in se je še zdaj zvesto derže, akoravno jih mnogo zapeljivci v razni obleki vabijo. Ni varno v naših časih dvigniti zastavo odkritiga odpada, vlada je mogočna in čuje. Namest nje se pa dviguje bandero tako imenovaniga foederalizma ali po zgodovini zagotovljene samostalnosti nekaterih kronovin. Taka naprava bi pa v naših časih le serditim nasprotnikam vlade in deržave orožje v roke podala, ločivnim namenam zadostiti. Še enkrat ponovimo, kar znani in razodeti sovražniki avstrijske samovladije nasvetujejo in podperajo, nji ne more v prid in srečo biti, že samo zato — ker oni kaj taciga vošijo. Prijatelj mojiga sovražnika ne more moj prijatelj biti.

De vstava sama zase, će ni djana na neodrekljivo potrebno podlago edinosti, deržavi ne javniga reda ne stanovitne sreče zagotoviti zamore, nam naj vpričo stoji vstavno pismo avstrijskiga cesarstva naznanjeno 25. dan maliga travna 1848. V vvodu se bere, de morajo deželne naprave napredkam omikanja in zmodrenja ljudstev primerjene biti, de avstrijski narodi na poti razbistrenja niso zadostali, tedaj jim je bila po patentu 15. sušca vstava ali konstitucija obljubljena. — Iz tega namena je bilo po nasvetovanji ministrov in po skerbnim prevdarjenji vsiga tega sklenjeno to vstavno pismo *vsim v njem zaznamovanim deželam* dodeliti, ktero se tudi *vsim ljudstvam cesarstva* v zedinjeno varstvo da, de se tako zaveza zaupanja med Cesarjem in ljudstvom in pa tudi med vsimi že več sto let zedinjenimi deželami cesarstva k njih pridu še terdnejši sklene. Loči tedaj ta vstavno pismo v *njim zaznamovanje dešele od drugih ljudstev* cesarstva, katerim ono za vstavo dano ni, ki bi ga pa vunder v zedinjeno varstvo prevzeli.

Med vesolnimi postavami pravi sicer §. 1. Vse dezele avstrijskiga cesarstva skupej store *nerazdeljivo vstavno samovladstvo* (constitutionelle Monarchie). §. 2. rašteje dezele cesarstva, za katere naj bi veljalo to vstavno pismo. Pogrešimo pa v tej versti vse dezele poddjane sočasni ogerski kroni, namreč, ogersko, erdeljsko ali sedmograško, hervaško, slavonsko z granico, pogrešimo lombardo-beneško kraljestvo. Prašalo se je že tačas: kaj se bo zgodilo z timi deželam? po §. 1. so deli cesarstva, brez vstave gotovo ne bodo ostali, ta jim ni namenjena — tedaj druga. Da ni bilo odgovora na tako prašanje. Znano je sicer, de je bilo vladi v tačasnih okoljšnjah skore clo nemogoče drugač ravnati. — Ogersko se je ločilo z posebnim ministerstvom z posebno vstavo, lombardo-beneško kraljestvo

je odpadlo po silnim puntu, da so ostale le kake terdnjave v cesarski oblasti, — v takim stanu reči se ni dalo lahko govoriti od ustavniga pisma, ki bi bil obsegel vse dezele cesarstva. Vlada je bila tačas sama nagnjena foederalizmu, ker je namenila vsim deželam samovladstva nar manj trojno vstavo, pri tem pa Avstrijo nerazdeljivo izrekla. Kako bi pa mogoče bilo v takih razmerah potrebno edinost med tako razklanimi deli deržave ohraniti — tačas ni bilo časa pomišljovati in tudi ne varno pogosto prašati. Imelo je to vstavno pismo 25. maliga travna 1848 čudni konc. V kronovinah, katerim je bilo dano, je bilo sprejeto z veseljem in hvalo do miliga Ferdinanda darivca vstavne vlade, povsod so se obhajale pri razglasu primerjene slovesnosti. Na Dunaju pa so se znajdli skupaj o tistim času poslanci demokratizma ali bolj po pravim pervaki prekucije iz vsih evropejskih deržav posebno iz nemškiga. Tim ljudem je bila ta široko prosta vstava še pre voska in nevarna za svobodo ljudstva, ovohali so v vsakim paragrafa reakcijo to je napravo reči na stari stan. Podkopavali so tedaj neprenehama zaupnost Dunajskih mestnijanov in so našuntali posebno mlade ljudi si z silo kaj noviga pridobiti.

Silna vstaja je imela tačas v nemškem clo nedolžno ime Errungenschaft. Dne 15. velkiga travna je dunajsko akademisko kardelo z narodno stražo od ministerstva terjalo, da bi se vstavno pismo 25. maliga travna v nar važnejših oddelkih prenaradilo. Ta prošnja (?) je bila podperta z silo več tavžent pušk tedaj ne varno jo ovreči. Po tem pa vstavno pismo ni bilo le prenarajeno temuč popolnoma zbrisano, in obljubljen vstavodavni deržavni zbor za osnovo bolj primerjene konstitucije. Vzroki tega kakor vsakiga silniga punta so bili hudobni in overžljivi, pogubo tistiga vstavniga pisma sploh domoljubni Avstrijanci niso obžalovali, ker je ono obseglo komaj polovico poprejne deržave, ker bi po njim ogersko kraljestvo ne bilo se najdlo v *Avstriji* temuč le *zraven Avstrije*. V treh tednih je tedaj vstava ne dana na podlago edinosti razpadla in živi le v zgodovinskim spominu v pričo resnice, de je ni obstoječe vladbine vstave če ni dana za vse terdno sklenjene kronovine celiga cesarstva. Tudi deržavni zbor je po nemogoči poti vpeljavo svojih namenov iskal.

Poklican je bil v Dunaj na podlago prigodb 15. velkiga travna. Pogrešili smo v tem zboru poslance vsih dežel, ki so bile nekdej zedinjene pod ogersko krono, kakor tudi poslance lombardo-beneškiga kraljestva. So bili tedaj poslanci komaj polovice cesarstva v stan osnovati vladbino vstavo veljavno za celo avstrijsko deržavo. Menimo de ne, Vse tukaj imenovane in v pervim deržavnim zboru ne namestovane dezele, bi se bile v svoji pravici glasile takole. Radovoljno prevzamemo mi svesti podložniki cesarske krono vladbino vstavo iz rok našiga občniga vladarja svitliga cesarja, ki nam je velikoserčno konstitucijo obljubil, prijeti jo pa nemoremo od zbora naših soderžavljjanov, v kateriga seje mi nismo poslali naših poslancov. Znano je ravnaje deržavniga zbora na Dunaju, znani konc svojiga djanja v Kromerizu. Od tega zbora osnovana vstava je ostala le gola beseda, in ni moglo drugač biti, ker mu je manjkala že pri roditvi neodrekljivo potrebna podlaga edinosti cesarstva. Na nji pa je dana deržavna vladbina vstava 4. sušca 1849, tjer ona zapopade ona obseže *celo cesarstvo*, našteje vse kronovine in izreče v §. 2., de one store svobodno, nerazvezljivo vstavno dedno samovladnijo.

Res je, vsi 123 §. §. v djanju še niso vpeljani, vunder zaderžki vpeljave ne ležijo v naj temuč zvunaj nje. Kakor vsaka človeška naprava je ona mnogo nasprotnikov najdla,

od prenaradb se sama v §. 123 glasi. Naj pridejo prenaradbe kakorkoljšne, zidana je na podlago edinosti, in zato smo jo pozdravili in jo častimo kakor oživljenje prerrojene Avstrije, in menimo de bo veljal §. 12.: Cesar se krona kakor avstrijski cesar.

(Dalje sledi.)

Svet za napravo ljudskih šol po Krajnskim.

Sploh je znano, de ima naša ljuba krajnska domovina malo ljudskih šol v primeri števila za šolo perpravnih otrok, in v primeri z drugimi kronovinami. Marsiktera fara še nima šole, če ravno moramo spoznati, da visokočastitljivi duhovni po dečeli so mnogo po nedeljških, prazniških in lastnih šolah otroke brati, pisati ali še rajtati učili, in še uče, brez de bi bili to dalej naznanili, v lepim spominu, de so kaj dobriga za človeštvo storili, kar bo sad rodilo.

Moramo reči, de kar podučenje zadene, šola svoj dober sad prinese; pa bi ga tudi prinesla, kar izrejo zadene, ako bi je zanemarjena domača izreja ne zavirala. Po vsi pravici si je cerkev šola, kakor nje mati, perlastila, de bi nad njo čula po Jezusovim zreku: Pustite majhne k meni priti, in niker jim ne branite, ker tacih je nebeško kraljestvo. Po pravici ima vlada za eno svojih nar imenitniših dolžnost ljudske šole napraviti, de bi ljudsko omiko oskerbela in povzdignila, v kterih šolah bi s keršanskim naukam nepremakljivo zvestobo v mlade serca podložnikov zasadila, z drugim podučanjem pa jih ne le hudiga razujzdanja obvarovala, ampak tudi pridne podložne za vsaki stan naredila. Ta namen je zlahtin, potrebin, pa tudi težak za cerkev in vlado, po kterim ste dozdej po moči hrepenele, in kteriga hočete zdaj z novo močjo, s povikšano serčnostjo, z iztrebljenjem vsih nasprotnih zaderžkov, z oživljenjem vsih manjših reči, s porabljenjem vsih pripravljenih in s poiskanjem novih perpomočkov to reč doseči. Res namen vse hvale in naše serčne zahvale vredin!

Po mestih in tergih, po deželi so že šole, pa tudi veči vasi imajo farne šole, v kterih so bistre glave se nar pervič začele odpirati, in ktere po večih šolah izurjene so cerkveni ali deržavni služabniki postali; vunder pa še tu in tam manjka kake vsakdanje šole za potrebo vsakdanjih srenjskih oprav: in ravno tako šole bi zdaj radi napravili, in sicer s srenjskimi potroški.

Ako pa preudarimo sedanje dnarne okolišine nekterih krajev sosebno stranskih, kjer studentci prihodkov po malim teko, in de morajo mnogo potrebe le z denarjem opravljene biti, kterih potreb je od dne do dne več; zraven tih so tudi mnoge deržavne potrebe za nje novo zidanje, tako bi bilo obupati, de bi se mogle pri gorečnosti duhovskih in deželskih oblastnikov ljudske šole vpeljati ko bi ne imela vsaka dobra reč svojih prijatlov, in nje izpeljava v božji previdnosti spodbodljive podperne. Pisatelj tega je sam per sebi večkrat premišljeval, kako bi se to, kar se nemogoče zdi, mogoče storilo, kako bi se šole napravile, tolikanj zaželene? Zdi se mu, de je tako izpeljavno pot najdel, de ne bi ne deržave kaj obtežalo, ne tudi revniga kmeta preveč tišalo, vunder pa dobroto podučjenja naklonilo, in otroke z blažnim občutenjem navdalo!

V začetku pretečeniga stoletja je živel v Reims-u na Francoskim korar, po imenu Janez de la Salle, kteri je svoje življenje h timu namenil otroke brez plačila učiti, kar je tudi izpeljal. Perdružili so se mu nekteri njim enih misel in želja, eniga namena in sklepa so se bolj od sveta odtegnili, otroke keršanskiga nauka in drugih potrebnih reči učili, in uče-

nike za šole urili. S temi se je posvetil, in napravil za njih življenje vodbe, po katerih so se zavezali živeti in tri navadne evangelijske svete uboštvu, čistosti in pokoršine držati. V leti 1725 so sv. Oče papež v Rimu ta red šolskih bratov poterdili. Od tistiga časa so se oni po vsim Francoskim razširili, dokler jih ni nesrečni Francoski punt 1790 na vse kraje razkropil. Cesar Napoleon je spoznal njih pridno delo, in jih leta 1801 nazaj na Francosko poklical, od koder so se na Sardinjsko, Rimsko, Švajcarsko in clo na Nemško razširili. Nobeden tih bratov ni duhovin, nosijo slabo oblačilo, njih jed je pičila in kmetiška, svoje potrebe sami oskerba, in uče otroke zavoljo Jezusa, ljubosni in usmiljenja do otrok, ne zavolje časniga plačila; žive sami za-se tiho, in opravijo sami svoje opravke. Koliko bi vse to pri enim šolskim učniku zneslo? Menim, de je veliko. Koliko cena ima taksin učenik? Kakšno moč ima njegov zgled pri majhnih in njih starših? Ali ni božja previdnost revnim ljudem s tem redam pomoči ponudila??

Vsakimu zdaj luč posveti, de pričujoči predlog ima ta namen, kersanske, šolske brate kakor učitelje po naših farnih šolah nasvetovati, in kar je moč perporočiti, de bi cerkev in država svoj dvojin namen, vse duhovne moči mladine izbuditi in utrditi s tako majhnimi potroški, de ne bodo ne za država, ne za srenjo težavni, izpeljala. Po tim bi tudi učiteljev za šole ne manjkalo, kakor zdaj, ker nekteri učitelji se šolo zapuste, in drugih prihodkov živeža poišejo, penzionov vdovam in siroticam bi ne bilo treba dajati in marsiktera sitnost bi cesarskim služabaikam zadosti obloženim s pisanjem odletela.

Pa bo kdo rekel: Tega reda še v Avstriji ni. Odg. Saj ga drugod pred vpeljanjem tudi ni bilo; naj se toraj vpelje, ker je h pridu in silno potrebin, in državne pravice take duhovne rede dopuste.

Pa se bo reklo, de vpeljanje kersanskih, šolskih bratov bi tudi nekaj stroškov nagnalo? Odgovor: to je res; ali ta red živi od radovoljnih, ne persiljenih daril, ki jih zavoljo Boga dajo ljudje, katerih serca Bog gine, de se njegovo sv. delo doverši. Kako veliko dnarjev so ti bratje na Francoskim nabrali, in ž njim si samostane in šole zidali, ktere so jim le dobrodelne roke delile.

Pisatelja ni vodil zavid do ljudskih učnikov, ne posebno cenjenje samostanov, ne nezaučnost v voljo in moč vikših, ne nevednost terdih okolišin nekterih krajev, ampak živa želja vsim dobro pomoč nasvetovati, kako bi k zaželenimu namenu prišli; ne glejte toraj na slabo osebo svetvavca, ampak na reč, ktera se svetuje; pregledite jo, in ako se vam dobra zdí, sprejmite jo, in z močnim sercam jo izpeljite, kakor pravi sv. Pavl: Vse poskusite, kar je dobriga, ohranite.

L. D.
(Danica.)

Austrijsko cesarstvo.

Krajska.

Kmetijska podružnica v Kamniku je 24. dan p. m. ob devetih dopoldne svoj zbor imela. Med drugim se je sklenilo, brihtniga mladiga kovača na stroške podružnice v podkovijsko učilnico kmetijske družbe v Ljubljano poslati, ki bo potlej v Kamniku prebival.

Koroško.

Kakor postava zaukaže imajo domovnice pisane biti u ednem deželni jeziku, to je: pri nas na Koroškem u nemškem ali u slovenskem jeziku. Naš prečastiti deželni poglavar, kteremu tudi Slovenci in slovenski jezik pri sercu

ležijo, je zapovedal, domovnice na ednej strani po nemško, in na drugej po slovensko tiskati, se ve da za to, da bi Nemci nemške, Slovenci slovenske rubrike izpolnovali. — Dobili smo že marsiktero domovnico u roko, marsiktero iz terdo slovenskih krajev, pa nemške rubrike so bile napolnjene s pisarijo, da se Bogu usmili, *) slovenske rubrike, pripravljene za Slovence, ki jih saj zastopijo, so stale prazne! Tako ni dolgo, kar smo u rokah imeli domovnico iz Obirskega (Ebríach), kjer tiste, ki nemško zastopijo, lahko na perstih edne roke sosteješ, — in glej! vse po nemško! Žalostno, da Slovenci sami svoj jezik tako zamečujajo in zasramujejo! Slovenci! Kdaj bote spoznali, kar je k vašej česti in sreči! — (Bčela.)

Štajarska.

15. junija je bila v Gradcu druga slavenska beseda. Pele so se ilirske, slovenske, polske in česke pesmi izverstno od konca do kraja. Skoro vse so se morale ponavljavati, nektere po dvakrat. Mladi pevci so se kaj vredno obnašali.

Horvaška.

V Teržaškem časopisu se piše iz Zagreba, da so prišli ne davnej iz Dolenskiga nekteri kmetje, bana za polajšanje svoje revšine prositi; ker ban nima s Krajsko deželo opraviti, so bili v Ljubljano na deželno poglavarstvo napoteni.

Avstrijska.

U terezianskem seminišču na Dunaju se najde več slovenskih dijakov iz Krajskega, zvestih sinov matere-Slave. Kakor se sliši, bodo visokemu ministerstvu uka u kratkem prošnjo vložili, da bi jim zraven nemških, talijanskih, francozkih in drugih profesorjev tudi učenika slovenskega jezika in slovstva postavilo. Ni dvomiti, da bo gosp. minister, ki je se že tolikokrat pravega prijatelja Slavjanov pokazal, njihove pravične prošnje uslišal.

* Kmalo pride na versto posvetovanje za napravo tacih denarnic, ki bojo kmetovavcam na njih zemljiša posojila dajale.

* Velika marljivost, ktera se v vsih ministerskih pisarnicah vidi, je znamnje, da se važne preuredbe pripravljajo in občinstvo je napeto, zvediti, kaj da se bode zgodilo.

* Cesarjevo popotovanje v Galicio je odloženo za negotov čas.

Česka.

V Krzinu na Českem je spet mnogo oseb kolera napadla.

* Profesor Purkyně je odboru praškega muzeuma predlog storil, vsako leto 100 gold. v srebru za naravozgodovinske dela podariti, ako je poslednji pri volji 200 gold. v ravno ti namen podeliti. Predlog se je enoglasno sprejel.

Praški muzeum je kupil rokopis iz druge polovice štirnajstega stoletja „Liber Confirmationum“ za 200 gold.

Moravska.

Na Marskim razsaja spet goveja kuga in kervava griža.

Lombardo-beneško kraljestvo.

V Milani je pred nekterimi dnemi nek gimnazialni profesor za izrejnice malih otrok 200,000 lir zapustil.

* Iz Milane se piše 26. junija: Sinoč se

*) Ravno tako se godi na Krajskem. O binkuštih zapazimo neko domovnico, narejeno blizo Krajna vse lepo komaj razumljivo po nemško, perva slovenska plat pa je bila prazna. Zvedili smo, da župan, ki jo je po svojim pisacu ukazal narediti, še besedice nemškega razumo ne, in vendar je spodej svoj križček pristavil. Ali ni to smešno? Vrd. Časn.

je strašni umor pripetil. Dr. Ciceri je bil od kervavega sodništva na 10 let v teško ječo obsojen, ker je Mazzinitove delnice prodajal. Njegov predstojnik, deželni zdravnik dr. Vandoni ga je izdal, potem ko je tri dni mislil, kaj da će storiti. Njegova vest mu ni pripustila molčati. Ko je bil Ciceri obsojen, je vse od Vandonia govorilo, vse ga je grajalo. Sliši se, da je več pisem prejel, v katerih se mu žuga. Zvečer ni nikdar sam iz hiše šel. Čez dan je mislil, da ni njegovo življenje v nevarnosti. Ko gre včeraj ob pol petih popoldne, kakor po navadi domu, se mu nekdo približa nekoliko korakov pred domom in ga umori. Kdo da je bil morivec, se še ne ve.

Tuje dežele.

Černagora.

17. junija so Černogorci spet Spicanote in sicer neko katoliško vas zagrabil; pa prebivavci te vasi so bili že pripravljeni in so jih z orožjem sprejeli in nazaj zapodili. Ko so se nazaj pomaknuli, jih zagrabiijo Spicanoti in enega Černogorca ubijejo.

Francoska.

Predsednik republike vedno hodi k vojaškim vajam. 24. junija so ga merzlo sprejeli.

General Changarnier si je velik upliv v narodnem zboru pridobil. Ko le sliši ime predsednika, postane zloben.

Portugalsko.

19. junija se je na Portugalskem nova volitna postava razglazila, ki je skoraj ravno taka kakor stara.

Laška.

Angličani so namenili ogenj v Vezuvu pogasiti s tem da bodo vodotoč v njegovo votlino napeljali. Stroški čez 2 milijona tolarjev ne bodo znesli, pri tem bo pa neizrečen dobiček ako se to spelje.

Rusovska.

Ogenj v Arhangelu je velik del mesta pokončal in sicer naj lepšega in naj bogatejšega. Tergovci zunajnih držav so mnogo škode prestali.

* Car Nikolaj je 13. junija popoldne v Petrograd prispel.

* Novice iz Trapezunta naznanijo iz bojišča pod Kavkazom, da sta Mehemed Emini effendi in Naib Šamil, vodja Abedšekov z drugimi zahodno kavkaškimi rodovi z 20,000 možmi Ruse pri Černeru napadla, vojake v terdnjavi zmagala in generala Serebriakofa primorala se s svojimi vojaki v Čemer zapreti. Potem se naznani, da so Čerkesi na černo morje proti okopu Čuba vojaško pomoč poslali, in da ruski vojaki do zdaj niso zamogli tega kraja vzeti.

Poljsko.

Kuryer Warszawski naznani, da je knez Paskievič 24. junija zvečer iz Berolina v Varšavo prišel; toraj se ni v Weimar podal, kakor so nekteri nemški časopisi naznanili.

Afrika.

Kraj in razvaline mesta Memfis so najdene. Gospod Mariette je ukazal kopati in najdel je spominke gerških in egiptovskih stavb, med drugimi Serapeum, o kterem Strabo govori.

Ljubljanski novičar.

Iz Ljubljane. O poslednjim zboru županjskiga odbora je bil g. Ambrož, namestnik mestniga župana, enoglasno za perviga mestniga svetovavca izvoljen, čeravno se ni za to službo oglasil.

* „Wiener Kirchenzeitung“ našteje celo versto nemških misijonarjev iz Krajskega.!!

Kdor želi v uradnim ali pa v ovrhani listu karkoli si bode naznaniti, plača za vsako verstico z navadnimi čerkami za enkrat 3 kr., za dvakrat 4 kr. in za trikrat 5 kr. in za vsakokrat je še 10 kr. za kolek po

Vradni list št. 39.

novi postavi za plačati; kdor sam ne utegne v slovenskim jeziku sestaviti, zna nam tudi sostavek v nemškem jeziku poslati, proti tem, de od vsakih treh tiskanih verst en krajcar zaprestavljenje odraja.

k 53. listu Ljubljanskiga časnika, vpetik 4. Mal. serpana 1851.

Št. 3158.

Oznanilo.

(113.) 3

Po sklepu odbora ljubljanske srenje bojo v Ljubljani od 1. maliga serpana (julija) se pričeli zivinski somnji dvakrat na teden, to je vsako sredo in vsako saboto. Kraj za te somnje je odločen na spodnih poljanah pred sladkornico, kakor po navadi.

Zivinorejci so povabljeni, de bi pogosto te somnje z živino obiskavali.

Mestna gosposka v Ljubljani 21. junija 1851.

Št. 5605/1092.

Razpis konkurza

(121.) c 1

V krajnski kronovini je spraznjena stopnja tajnika okrajnega poglavarstva z letno plačo od 500 gold. (petsto goldinarjev) v srebru.

Čas za to stopnjo vložiti je do poslednjiga julija tako, da imajo prosivci svoje prošnje, ako so v državni službi po neposredno predstojeci gosposki, sicer pa naravnost pri podpisanim deželnim poglavarstvu do imonovane dobe vložiti.

Prošnji se imajo priložiti učiliščne spričebe, privatnega izurjenja ali javne službe in znanstev jezikov.

Od c. k. deželnega poglavarstva Ljubljana 26. junija 1851.

Br. 811.

Razpis natečaja.

(115.) 2

Kod c. k. hervat.-slav. zemaljskog poreznog ravnateljstva ima se privremeno popuniti mesto jednoga perovodja s godišnjom platjom od 700 for. i. 9. nadnevnim razredom.

Natjecatelji za ovo mesto treba da uz obzir na naredbe zakona o biljegovini, sliedeće vlastitosti vierodostojno izkazu:

- dobu života;
- nauke pravo- i deržavoslovne, sveršene s dobrim uspiehom;
- dosadanje zanimanje (zabavljanje);
- ostale znanosti, koje su si uz nauke prisvojili, — a medju njimi osobito onakove, koje se poreaza tiču;

e) bezprikornu čudorednost (blagonaravnost), — i to treba da oni, koji još do sad kod nikoje c. kr. javne oblasti služili nisu, svoje bezporečno vladanje dovoljnimi i vierodostojnimi siedočbami dokažu;

f) stalnu platju, koju su dosele iz deržavne blagajne ili koje druge javne zaklade dobivali, ili pako naznačenje, da takove uživali nisu;

g) podpuno i sveršeno znanje niemačkoga i hervatskoga ili harem kojega drugoga ovomu vrlo srodnoga slavjanskoga jezika, s vierodostojnim dokazom, da molitelj u oba jezika ne samo govoriti, nego i pisati umie.

Natjecatelji, koji već u kakvoj c. kr. javnoj službi stoje, imaju molbenice prieko svojih poglavarah podnašati, a ovi će razviditi i protresti podneske i dokaze, te onda u propratnom pismu isjaviti svoje mnjenje o sposobnosti njihovoj za službu, koju traže.

Natjecatelji pako, koji neobnašaju nikakove javne službe, imaju molbenice putem svoje miestne političke ili kotarske (podžupanske) oblasti predavati.

Molbenice, koje se neposredno, dakle mimoišavši ovdie propisani put c. k. zemaljskomu poreznomu ravnateljstvu izruče, neće se u obzir uzeti, i povratit će se odmah natrag.

Natjecaj za tu službu razpisuje se time do 1. serpnja 1851; po izmaku tog roka popuniti će se ovo mesto bez odvlake.

C. kr. zamaljsko porezno ravnateljstvo za Hervatsku i Slavoniu.

U Zagrebu 23. svibnja 1851.

Kappel.

Br. 811.

Razpis natečaja.

(116.) 2

Kod c. kr. hervatsko-slavonskog poreznog ravnateljstva popuniti će se privremeno u struci računarskoj sliedeća miesta:

1. Miesto jednog officiala za računarsku struku s godišnjom platjom od 700 for. i 11. nadnevnim razredom, zatim

2. miesto jednog Assistentia s godišnjom platjom od 400 for. i 12. nadnevnim razredom.

Oni, koje žele zadobiti jedno od ovih miestah, imaju za svako miesto, koje uztraže, posebnu molbenicu predati i s obzirom na biljegovni zakon, sliedeća vierodostojno dokazati:

- dobu života;
- sveršene nauke;
- dosadanje zanimanje;
- ostale znanosti, koje su si prisvojili, i medju timi osobito one, koje se tiču blagajnicah, poreza i računarstva;
- bezprikornu moralnost, — i to treba da oni, koji još do sad kod nijedne c. kr. javne oblasti služili nisu, svoje izverstvo vladanje vierodostojnimi sviedočbami izkazu;

f) stalnu platju, koju su do sad dobivali iz deržavne pieneznice ili koje druge javne zaklade, ili pako naznačenje, da takove uživali nisu;

g) sveršeno znanje niemačkoga i hervatskoga ili drugoga kojega ovomu vrlo srodnoga slavjanskoga jezika, uz dostovierni dokaz, da je molitelj jednomu i drugomu od ovih jezika toli u govoru, koli u pisanju podpunoma viešt.

Natjecatelji, koji već jesu u kakvoj službi, imaju svoje molbenice putem svojih poglavarah predati, koji će jim podneske i dokaze razviditi i svoje mnjenje izjaviti o sposobnosti prositelja za službu, koju traži, usproti pako imaju molitelji, koji nisu u javnoj službi, molbenice svoje putem miestne političke ili kotarske (podžupanske) oblasti podneti.

Molbenice, koje stignu neposredno na c. kr. zemaljsko porezno ravnateljstvo, neće se u obzir uzeti, nego odmah natrag povratiti.

Natjecaj za ova miesta razpisuje se time do 1. serpnja 1851. godine, s tom opazkom, da će se odmah po izmaku ovog roka namiestjenje preduzeti.

C. kr. zemaljsko porezno ravnateljstvo za Hervatsku i Slavoniu.

U Zagrebu 23. svibnja 1851.

Kappel.

Br. 811.

Razpis natečaja.

(117.) 2

C. k. hervatsko-slavonsko zemaljsko porezno ravnateljstvo sklono je primiti nekoliko perovodnih viežbenikah, i to nepodielivši jim predbiežno pripomoći.

Natjecatelje za ova miesta imaju, uz obzir na ustanovljenja obstojećeg zakona o biljegovini, vierodostojno dokazati:

- dobu života svoga;
- nauke pravo- i deržavoslovne, sveršene s dobrim uspiehom;
- zanimanje poslie izučenih naukah pa sve do sada;
- bezprikorno ponašanje;
- podpuno znanje niemačkoga i hervatskoga ili barem drugoga kojega ovomu vrlo srodnoga slavjanskoga jezika s dostoviernim dokazom, da je natjecatelj jednomu i drugomu od ovih jezika ne samo glede govora, no i pisanja podpunoma viešt.

Natjecatelji za ova miesta imaju molbenice putem svoje miestne političke ili kotarske (podžupanske) oblasti tim većma podnašati, čim ce se sve molbenice, koje c. kr. zemaljskomu poreznomu ravnateljstvu neposredno, dakle obišav naznačeni put, u ruke dodju, bez ikakvog obzira natrag opremati.

Natjecaj za ova miesta razpisuje se do pervoga serpnja 1851. s tom primiekom, da ce se, čim taj rok izmine perovodni viežbenici primiti.

C. k. zemaljsko porezno ravnateljstvo za Hervatsku i Slavoniu.

U Zagrebu 23. svibnja 1851.

Kappel.

Št. 1723.

Oglas.

(112.) 3

Pred c. k. okrajno sodnijo Žuženperk imajo vsi tisti, ki iz zapušćine dne 11. šusća umer-

lega Jožeta Novina, posestnika polovice zemljanja v Gorej-kot št. 2, kot upniki kaj tirjati imajo, da to tirjavo napovedo in dokažejo, dne 15. mal. serpana zjutrej ob 8 uri priti, ali do tistiga časa svojo napovedno prošnjo pismeno vložiti, ker bi scer ti upniki, če bi zapušćina s poplačanjem napovedanih tirjav pošla, iz nje poničemur več prašati ne smeli, kot kolikor jim kaka zastavna pravica gre.

C. k. okrajna sodnija Žuženperk
24. velk. travna 1851.

C. k. sodnik
Laurič.

Št. 1967.

Oznanilo

(122.) c 1

Zavolj odpovedbe službe je spraznjena služba postnega ekspedinta v Račah.

Ta poštna ekspedicia v Račah se ima s preskerbovanjem pisemskih in vožnopoštih poslatev pečati in se zveže vsakdan po Mallepošti, ki vsakdan proti Zagrebu in Ljubljani gre.

Namesti dozdašnjega plačila te poštne ekspedicie se prihodnjemu poštnemu ekspedintu za preskerbovanje poštih opravil in vradnih potreb dovoli sto goldinarjev na leto, on pa je nasproti zavezan dve sto goldinarjev službine kavcije vložiti in primerno izbo preskerbeti za poštno ekspedicio.

Da se ta poštna ekspedicia spet postavi, se tedaj to sploh razglasi s pristavkom, do imajo prosivci svoje prošnje z dokazi starosti in npravnega dobrega zaderžanja, potrebne zmožnosti, potem primerne izbe z drugim posestvam do 20. julija t. l. pri tem postnem vodstvu vložiti.

C. k. poštno vodstvo
Ljubljana 27. junija 1851.

Hofmann, s. r.

Št. 1448.

Oznanilo.

(114.) c 2

S 15. julijam t. l. se bo ustanovila v Železnikih c. k. poštna ekspedicia, ki se ima pečati z preskerbovanjem pisemskih in vožnopoštih poslatev, s poslednjimi do treh liber teze.

Ta poštna ekspedicia se bo z ekspedicio v Loko po pešnem potu na teden štirkat tako zvezala, da bo pot vsak pondelik, sredo, petek in saboto ob devetih zjutraj iz Železnikov šel, ob 12 v Loko prišel, in od tod po izročitvi in prejemi pisemskih in vožnopoštih poslatev ob 1 popoldne se iz Loke napotil in ob štirih na večer spet v Železnike nazaj prišel.

Ta potovska pošta se neposredno zveže s potovsko pošto med Loko in Krajnom, ki je ob enem takole ustanovljena:

15. julija t. l. bo namreč pot vsak dan ob 9 zjutraj iz Loke z vozom šel in ob pol enajstih v Kranj prišel, od kodar se bo po prihodu Ljubljansko-celovskega Mallevoza ob 11 iz Krajna nazaj podal in o pol eni spet v Loko prišel.

Kar se s tem sploh naznani.

C. k. poštno vodstvo
v Ljubljani 23. junija 1851.

Št. 1957.

Oznanilo.

(119.) 2

Visoko c. k. višje vodstvo za obćenje je z razpisom od 12. t. m. št. 3300/P dovolilo Malle-pošto med Ljubljano in Novimmostom na vsakdanjo vožnjo na tako vižo pomnožiti, da bo razun zdaj obstojeće, na teden dvakratne Malle-pošte med Ljubljano in Karlovcem, tudi druge dni med tednom, t. j. v nedeljo, pondelik, torek, četertek in petek popoldne ob treh iz Ljubljane odrinula, v Novomesto 40 minut čez enajst dospela, in od tod vsak pondelik, sredo, petek in saboto o pol dvanaajstih zvečer v Ljubljano šla in drugo jutro ob osmih tod dospela.

Kar se s tem s pristavkom sploh naznani, da se bodo te vožnje 1. pr. m. julija začele.

C. k. poštno vodstvo.
Ljubljana 25. junija 1851.

Hoffmann, s. r.